ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ Β' ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ / ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: 4

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Μέσα ενημέρωσης: δυνατότητες και προβλήματα

Ορισμένοι ιστορικοί θεωρούν ως έναρξη της εποχής των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας την εφεύρεση των κινητών τυπογραφικών στοιχείων από το Γουτεμβέργιο. Η σημερινή, όμως, κατάσταση κατά την οποία δισεκατομμύρια άνθρωποι εκτίθενται σ΄ ένα φάσμα πανίσχυρων Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης (Μ.Μ.Ε.) είναι αποκλειστικά φαινόμενο του τέλους του 20ου αιώνα.

Είναι γεγονός πως από μια άποψη οι εξελίξεις στον τομέα των Μ.Μ.Ε. δημιουργούν νέες δυνατότητες για την ανάπτυξη του ανθρώπινου πολιτισμού. Ο Τζον Ντιούι έγραψε: «Η κοινωνία όχι μόνο συνεχίζει να υπάρχει με τη μετάδοση, με την επικοινωνία, αλλά υπάρχει στη μετάδοση, στην επικοινωνία».

Σ΄αυτή τη διαπίστωση μπορούμε να αναγνωρίσουμε τη σημασία της επικοινωνίας. Είναι φανερό πως έχει βελτιωθεί σήμερα η ποιότητα της επικοινωνίας λόγω της βελτίωσης της ποιότητας της ενημέρωσης. Η άνοδος του γνωστικού επιπέδου, η δυνατότητα γνωριμίας με άλλους πολιτισμούς, με υψηλά έργα τέχνης (μεταδίδονται και τέτοια) συμβάλλουν στη διεύρυνση των ανθρώπινων ενδιαφερόντων, της ανθρώπινης φύσης. Οι γνώσεις του σύγχρονου ανθρώπου είναι κατά πολύ περισσότερες από τις γνώσεις του ανθρώπου της προηγούμενης πενταετίας.

Όλα τα προηγούμενα, όμως, φαντάζουν ειδυλλιακά, αν τα απομονώσουμε από την πραγματικότητα των σημερινών Μ.Μ.Ε., η οποία μπορεί να μην είναι άμεσα και πλήρως αντιληπτή , διαπερνά όμως ουσιαστικές πλευρές της καθημερινής μας ζωής. Ο έλεγχος της πληροφόρησης διαμορφώνει νέας ποιότητας προβλήματα στα μεγάλα θέματα της ελευθερίας, της ανεξαρτησίας και την αντικειμενικότητας των Μ.Μ.Ε.

Το γεγονός πως τα μέσα ενημέρωσης σήμερα έρχονται να καλύψουν την ενημέρωση ανθρώπων διαφορετικής εθνικότητας, διαφόρων και διαφορετικών πολιτιστικών επιπέδων, ποικίλων απόψεων, επιδρά και στον τρόπο παρουσίασης των πολιτιστικών προϊόντων και των πληροφοριών. Ο δημοσιογράφος, ο εργαζόμενος σε μια πολυεθνική εταιρεία πληροφόρησης μετατρέπεται, πολλές φορές, σε φερέφωνο της πολιτικής που ακολουθεί η εταιρεία του. Οι ηρωικές μορφές των δημοσιογράφων οι οποίοι υπεράσπιζαν τη γνώμη τους μαχητικά και έδιναν τη ζωή τους για την ελεύθερη πληροφόρηση τείνουν να εκλείψουν.

Σε νέο επίπεδο, λοιπόν, τίθεται και η σχέση μέσων ενημέρωσης και δημοκρατίας. Αν παλιότερα τονιζόταν η σημασία της πολυφωνίας για τη δημοκρατική ενημέρωση των πολιτών, αν η έλλειψη λογοκρισίας σήμαινε ευνομούμενη δημοκρατία, αν η δυνατότητα προβολής όλως των απόψεων ήταν δείκτης της δημοκρατίας, σήμερα περισσότερο παρά ποτέ οι αρχές και οι αξίες αυτές υπονομεύονται. Έχουμε την αίσθηση πως κυριαρχεί μια πολύχρωμη μονοφωνία.

Η επικράτηση, τέλος, της εικόνας στην πληροφόρηση δημιουργεί νέα πρόσθετα προβλήματα στην επικοινωνία, διαμορφώνει μια νέα κατάσταση που αφορά και τον τρόπο με τον οποίο προβάλλεται η πραγματικότητα, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζει πια ο σύγχρονος άνθρωπος πλευρές αυτής της πραγματικότητας. Πολλές φορές η εικόνα καλύπτει την παραπληροφόρηση. Εφόσον «δείχνοντας» τα «γεγονότα», βγαίνει αβίαστα το συμπέρασμα πως είναι αληθινά. Δεν είναι λίγες οι φορές που ο άνθρωπος δεσμεύεται από τις συνεχείς εντυπωσιακές εικόνες, με συνέπεια η τηλεοπτική εικόνα να υποκαθιστά τη σκέψη.

Αιμιλία Κάραλη
[«Λόγος, τεχνική και τέχνη στην Έκθεση», εκδ. Στάχυ, σελ. 214-215]

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Άγγελος εξάγγελος

Το παρακάτω τραγούδι σε στίχους Διονύση Σαββόπουλου και μουσική Μπομπ Ντίλαν ανήκει στον δίσκο του πρώτου με τίτλο «Βρώμικο ψωμί», που κυκλοφόρησε το 1972.

Άγγελος εξάγγελος μάς ήρθε από μακριά
γερμένος πάνω σ' ένα δεκανίκι
Δεν ήξερε καθόλου, μα καθόλου να μιλά
και είχε γλώσσα μόνο για να γλείφει

Τα νέα που μάς έφερε ήταν όλα μια ψευτιά
κι ακούγονταν ευχάριστα στ' αυτί μας
Γιατί έμοιαζε μ' αλήθεια η κάθε του ψευτιά
κι ακούγοντάς τον ησύχαζε η ψυχή μας

Έστησε το κρεβάτι του πίσω απ' την αγορά
κι έλεγε καλαμπούρια στην ταβέρνα
Μπαινόβγαινε κεφάτος στα κουρείa και στα λουτρά
και χάζευε τα ψάρια μες στη στέρνα

Και πέρασε ο χειμώνας κι ήρθε η καλοκαιριά
κι ύστερα πάλι ξανάρθανε τα κρύα
Ώσπου κάποιο βραδάκι, τι τού 'ρθε ξαφνικά
κι άρχισε να φωνάζει με μανία

Τα πόδια μου καήκανε σ' αυτή την ερημιά
Η νύχτα εναλλάσσεται με νύχτα
Τα νέα που σάς έφερα, σάς χάιδεψαν τ' αυτιά
μ' απέχουνε πολύ απ' την αλήθεια

Αμέσως καταλάβαμε τι πήγαινε να πει
και τού 'παμε να φύγει μουδιασμένα
Αφού δεν είχε νέα ευχάριστα να πει
καλύτερα να μη μάς πει κανένα

ΘΕΜΑ 1 (Μονάδες 35)

1ο υποερώτημα
Σε ποια προβλήματα της σημερινής ενημέρωσης αναφέρεται η αρθογράφος στο κείμενο; Να τα παρουσιάσετε με δικά σας λόγια σε μια παράγραφο 50-60 λέξεων.

(Μονάδες 10)

2ο υποερώτημα
Στην 3η παράγραφο να παρουσιάσετε τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης της παραγράφου. Να αιτιολογήσετε τις επιλογές σας.

(Μονάδες 10)

3ο υποερώτημα
«*Ο έλεγχος της πληροφόρησης διαμορφώνει νέας ποιότητας προβλήματα στα μεγάλα θέματα της ελευθερίας, της ανεξαρτησίας και της αντικειμενικότητας των Μ.Μ.Ε.*». Να γράψετε το είδος της σύνταξης (ενεργητική ή παθητική) της παραπάνω περιόδου και να την μετατρέψετε στο αντίθετο είδος της. Τι αλλάζει στο ύφος του λόγου;

(Μονάδες 15)

ΘΕΜΑ 2 (Μονάδες 30)

Σε ένα κείμενο 350-400 λέξεων που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας, να εξηγήσετε τη θετική επίδραση της πληροφόρησης στο κοινωνικό-πολιτικό επίπεδο και τις προϋποθέσεις που απαιτούνται, ώστε να εξασφαλίζεται η αντικειμενικότητα της πληροφόρησης.

ΘΕΜΑ 3 (Μονάδες 20)

Στο κείμενο 2 να εντοπίσετε μία εικόνα και μία μεταφορική χρήση του λόγου και να εξηγήσετε τη λειτουργία τους ως προς το νόημα του κειμένου.

(Μονάδες 20)

ΘΕΜΑ 4 (Μονάδες 15)

Ποια ήταν η αντίδραση των ακροατών στα νέα που τους φέρνει ο άγγελος εξάγγελος; Πώς αντιδρούν στην πρόθεσή του να τους πει την αλήθεια; Μπορείτε να εξηγήσετε σε 120 λέξεις τη στάση τους;

(Μονάδες 15)

Καλή επιτυχία!